

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเสนอสรุปผลการวิจัย การอภิปรายข้อ และข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๓. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสำรวจรายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น ๑๗๗ โรงเรียน ในจำนวนนี้มีโรงเรียนที่เปิดสอนรายวิชาอาชีพ (เพิ่มเติม) ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๐ ในภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๒๔ จำนวน ๔๑ โรงเรียน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด ในโรงเรียนทั้ง ๕๓ โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร
จำนวน ๑๕๔ คน ครูจำนวน ๑๒๙ คน รวมเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น
๓๒๖ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเอง จำนวน ๑ ชุด
สำหรับผู้บริหารและครู แบบสอบถามประกอบด้วย ๕ ตอน ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพ
ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบเติมคำ ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับ
ลักษณะของสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐
เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ เป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบจิกอินคัม
ตอนที่ ๔ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า และตอนที่ ๕ เกี่ยวกับ
ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ เป็นแบบปลายเปิด

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งและเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยทาง
ไปรษณีย์ แบบสอบถามส่งไปทั้งสิ้น ๓๒๖ ฉบับ ได้รับคืน ๒๔๔ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑๘
และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สำหรับใช้ในการวิจัยจำนวน ๒๔๓ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ
๗๔.๕๔ ของแบบสอบถามทั้งหมด

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าความถี่ การให้ค่าน้ำหนักคะแนน
ความจิกอินคัม แล้วจิกอินคัมตามผลรวมของน้ำหนักคะแนนที่ได้ และเปรียบเทียบ
ความคิดเห็นของประชากรทั้งสองกลุ่มใช้การทดสอบค่าไค-สแควร์

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. เพศ โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๒.๕๕)
เป็นเพศชาย เมื่อจำแนกตามลักษณะกลุ่มประชากร ผู้บริหารเป็นชายมากกว่าหญิง
(ร้อยละ ๗๔.๗๔) และครูเป็นชายมากกว่าหญิง (ร้อยละ ๕๑.๕๖)

๒. อายุ โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๔๔.๔๔) มีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี เมื่อจำแนกตามลักษณะกลุ่มประชากร ผู้บริหาร มีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๑๖.๕๒) และครูมีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๕๑.๕๖)

๓. อายุราชการ โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๔๔.๑๕) มีอายุราชการระหว่าง ๑ - ๕ ปี เมื่อจำแนกตามลักษณะกลุ่มประชากร ผู้บริหารมีอายุราชการระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๑๖.๕๒) ส่วนครูมีอายุราชการระหว่าง ๑ - ๕ ปี มากที่สุด (ร้อยละ ๖๗.๔๗)

๔. วุฒิทางการศึกษา โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๕.๕๗) มีวุฒิปริญญา ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือ ป.วศ. หรือเทียบเท่า เมื่อจำแนกตามลักษณะกลุ่มประชากร ผู้บริหารมีวุฒิปริญญาตรีทางการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ ๖๖.๕๖) ส่วนครูมีวุฒิปริญญา ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือ ป.วศ. หรือเทียบเท่ามากที่สุด (ร้อยละ ๔๑.๒๔)

๕. การเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและสื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๗.๖๑) ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและสื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เมื่อจำแนกตามลักษณะกลุ่มประชากร ผู้บริหารส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๕.๒๒) ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและสื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๐.๗๔) ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและสื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

๖. การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพ โดยส่วนรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๕๓.๕๐) เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพ เมื่อจำแนกตามลักษณะกลุ่มประชากร ผู้บริหารส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๓.๔๔) ไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพ แต่ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๖๔.๗๕) เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพ

สำหรับผลการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้ คือ

๑. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ ๑ พบว่า ในด้านลักษณะของสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า เห็นด้วยว่าคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะสมบูรณ์ครบถ้วนทุกด้าน ทั้งด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน และการประเมินผล แต่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า ไม่เห็นด้วยว่าจุดสสารประกอบการเรียนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะสมบูรณ์ครบถ้วน ในด้านกรนำสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มาใช้ในการเรียนการสอน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า สื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ครูมีใช้แค่ไม่เพียงพอ ครูผู้สอนศึกษาสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ก่อนเข้าสอนเป็นบางครั้ง ครูผู้สอนใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใจเฉพาะบางบทบางหัวข้อ และค้นคว้าจากหนังสืออื่นประกอบ

การจึกค้นค้นหน่วยงานหรือบุคคลที่จัดทำสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า กรมวิชาการ เป็นหน่วยงานที่จัดทำสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด รองลงไปตามลำดับ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการ เขต ๑๐ หน่วยงานนิเทศกรรมสามัญศึกษา ครูผู้สอนจัดทำขึ้นใช้เอง หน่วยงานนิเทศกรรมอาชีวศึกษา และสำนักพิมพ์เอกชน ส่วนครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร คือเห็นว่า กรมวิชาการ เป็นหน่วยงานที่จัดทำสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด รองลงไปตามลำดับ ได้แก่ ครูผู้สอนจัดทำขึ้นใช้เอง สำนักงานศึกษาธิการ เขต ๑๐ หน่วยงานนิเทศกรรมสามัญศึกษา หน่วยงานนิเทศกรรมอาชีวศึกษา และสำนักพิมพ์เอกชน

การจัดอันดับประเภทของสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียนการสอนวิชา
 อาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า คู่มือการสอน
 เป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่ ทัศนสูตร จดสาร
 ประกอบการเรียน และแผนการสอน ส่วนครูมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้บริหาร คือ
 เห็นว่า ทัศนสูตรเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่
 คู่มือการสอน แผนการสอน และจดสารประกอบการเรียน

การจัดอันดับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการสอนโดยใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพ
 ของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ครูอธิบายประกอบ
 การซักถามในสื่อการสอนมากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่ มอบหมายให้นักเรียนอ่าน
 มาล่วงหน้าแล้วอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ให้นักเรียนอ่านเฉพาะบางหัวข้อที่ครูอธิบาย
 ให้นักเรียนอ่านภายหลังครูอธิบายจบแล้ว และให้นักเรียนอ่านร่วมกันในชั่วโมงเรียน
 ส่วนครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร คือเห็นว่า ครูอธิบายประกอบการซักถามใน
 สื่อการสอนมากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่ มอบหมายให้นักเรียนอ่านมาล่วงหน้า
 แล้วอภิปรายร่วมกันในชั้นเรียน ให้นักเรียนอ่านภายหลังครูอธิบายจบแล้ว ให้นักเรียน
 อ่านเฉพาะบางหัวข้อที่ครูอธิบาย และให้นักเรียนอ่านร่วมกันในชั่วโมงเรียน

การจัดอันดับบุคคลที่ครูขอความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาในการใช้สื่อการสอน
 วิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า หัวหน้า
 หมวดวิชาการงานและอาชีพเป็นบุคคลที่ครูขอความช่วยเหลือมากที่สุด รองลงไปตามลำดับ
 ได้แก่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ เพื่อนครู ผู้อำนวยความสะดวกหรืออาจารย์ใหญ่ และ
 ศึกษานิเทศก์ ส่วนครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร คือ เห็นว่าหัวหน้าหมวดวิชา
 การงานและอาชีพเป็นบุคคลที่ครูขอความช่วยเหลือมากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่
 เพื่อนครู ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ ผู้อำนวยความสะดวกหรืออาจารย์ใหญ่ และศึกษานิเทศก์

การจัดอันดับการปฏิบัติของครูเมื่อพบเห็นข้อบกพร่องในสื่อการสอนวิชาอาชีพ
 ของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ครูแจ้งหัวหน้า
 หมวดวิชาการงานและอาชีพมากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่ แจ้งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
 ฝ่ายวิชาการ แจ้งผู้อำนวยความสะดวกหรืออาจารย์ใหญ่ แจ้งศึกษานิเทศก์ แจ้งเพื่อนครู แจ้ง
 กรมวิชาการ แจ้งกรมเจ้าสังกัด และวางเฉย ส่วนครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับผู้บริหาร

คือเห็นว่า ครูแจ้งหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมากที่สุด รองลงไปตามลำดับได้แก่
แจ้งผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ แจ้งผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ แจ้งเพื่อนครู แจ้ง
ศึกษานิเทศก์ แจ้งกรมวิชาการ แจ้งกรมเจ้าสังกัด และวางเฉย

๒. การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกอง
การมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะใน
การใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามวัตถุประสงค์ของ
การวิจัยข้อ ๒ พบว่า โดยส่วนรวม ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการใช้
สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ว่ามีปัญหามาก ในเรื่องไม่ได้รับ
สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับล่าช้า ได้รับไม่ครบถ้วน
และไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาน้อย ในเรื่อง
ไม่เข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ระบุไว้ในคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยม-
ศึกษาตอนต้น ไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน
วิชาอาชีพของท้องถิ่น ไม่สามารถจัดหาและนำสื่อการเรียนที่เสนอแนะไว้ในคู่มือการสอน
วิชาอาชีพของท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน ไม่สามารถประเมินผลได้ตามที่เสนอแนะ
ไว้ในคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ไม่ทราบว่าควรประเมินเรื่องใดก่อนหลัง เนื่องจาก
ลำดับบทเรียนในคู่มือการสอนไม่สอดคล้องกับลำดับบทเรียนในจุดสารประกอบการเรียน
ต้องใช้เวลาในการประเมินผลมากทำให้ไม่สามารถประเมินผลได้ครบถ้วนตามจุดประสงค์
การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ และไม่เข้าใจเนื้อหาสาระที่ระบุไว้ในจุดสารประกอบการเรียน
วิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สำหรับในเรื่องซากคอนรูปกรม์เกี่ยวกับ
การทดสอบนอกเหนือจากใช้การสังเกตและการตรวจงาน ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า
มีปัญหาน้อย ส่วนครูมีความคิดเห็นว่า มีปัญหามาก

เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ผู้บริหารและครูได้ให้ข้อเสนอแนะว่า หน่วยงานที่รับผิดชอบควรส่งสื่อการสอนวิชา
อาชีพของท้องถิ่นให้โรงเรียนล่วงหน้าก่อนเวลาสอนของครู และควรส่งให้ครบถ้วนทุกราย
วิชาให้ครบทุกโรงเรียนและให้เพียงพอกับความต้องการ เมื่อผู้รับผิดชอบจัดทำหลักสูตร
วิชาใดก็ควรจัดทำสื่อการสอนและรูปกรม์การสอนให้ครูไปพร้อมกันด้วย และควรเพิ่มราย
ละเอียดเนื้อหาในสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นแต่ละวิชาให้มีความละเอียดชัดเจนกว่านี้

๓. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา ๑๐ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ ๓ พบว่า โดยส่วนรวม ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นเรื่องไม่ได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอำเภอ และได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ ส่วนเรื่องได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไม่ครบถ้วนตรงตามรายวิชาที่โรงเรียนเปิดสอนนั้น ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและควรนำมาอภิปราย ดังนี้

๑. เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า กลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารและครู เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงทั้งสองกลุ่ม และมีอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๐ ปี ทั้งสองกลุ่ม ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง ๖ - ๑๐ ปี แต่ครูส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง ๑ - ๕ ปี เมื่อพิจารณาอายุและอายุราชการของผู้บริหารจะเห็นว่า มีอายุน้อยและอายุราชการไม่มากนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารและครู จะเห็นว่า ครูเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยเมื่อเทียบกับผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิระดับปริญญาตรีทางการศึกษา แต่ครูส่วนใหญ่มีวุฒิระดับ ป.ม. หรือ ป.กศ.สูง หรือ ป.วศ. หรือเทียบเท่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะครูที่สอนวิชาอาชีพส่วนใหญ่จะสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษาทางวิชาชีพโดยตรง ซึ่งแต่เดิมจะจัดการศึกษาสูงสุดแค่ระดับ ป.วศ. หรือเทียบเท่า เพิ่งจะมีการขยายการศึกษาในระดับปริญญาตรีในระยะหลัง ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรและสื่อการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยศึกษานิเทศก์ซึ่ง

รับนิคมอบในเรื่องนี้โดยตรงให้ความสนใจในเรื่องนี้น้อย ประกอบกับศึกษานิเทศก์มีจำนวนน้อย แต่โรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบมีมาก จึงจัดการอบรมสัมมนาไม่ทั่วถึง มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้บริหารและครูที่ผ่านการสัมมนาหรือประชุมปฏิบัติการหรือเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มวิชาการงานและอาชีพโดยตรง แสดงว่าผู้บริหารและครูสนใจในหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและอาชีพมากกว่า ทั้งนี้หากหน่วยศึกษานิเทศก์เปิดโอกาสให้ครูที่ยังไม่เคยเข้ารับการอบรมได้อบรมเกี่ยวกับกลุ่มวิชาการงานและอาชีพบ้าง ก็จะอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนมาก ในเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพนั้น ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพ แต่ครูส่วนใหญ่เคยศึกษาเกี่ยวกับเรื่องวิชาอาชีพ ซึ่งนับว่าเป็นการเหมาะสมแล้ว เพราะผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่สอนโดยตรง (ยกเว้นหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ) จึงไม่มีความจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับวิชาอาชีพมากเท่าครู เพราะในการเรียนการสอนวิชาอาชีพควรให้ครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาอาชีพแต่ละสาขาเป็นผู้สอน การเรียนการสอนจึงจะดำเนินไปอย่างราบรื่นและบรรลุจุดหมายของหลักสูตรได้ด้วยดี

๒. เกี่ยวกับลักษณะของสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐

เกี่ยวกับลักษณะของคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า คู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นมีความสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกด้าน ทั้งด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียน และด้านการประเมินผล มีข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับลักษณะของคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นว่า ผู้บริหารและครูส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยว่าคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นมีความสมบูรณ์ครบถ้วนในทุกด้าน มีจำนวนค่อนข้างมาก เช่น ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่องผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้จริง เรื่องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นด้านอาชีพ ด้านเนื้อหา เรื่องมีหัวข้อเรื่องครบถ้วนตรงตามเนื้อหาในจุดสารประกอบการเรียน เรื่องลำดับเนื้อหาตรงตามลำดับเนื้อหาในจุดสารประกอบการเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องผู้สอนสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำได้ ด้านสื่อการเรียน เรื่องสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น เรื่องครูและนักเรียนสามารถจัดหาและนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้ ด้านการประเมินผล เรื่องวิธีการประเมินผลเหมาะสมกับลักษณะ

เนื้อหาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ไม่เห็นด้วยว่า
คู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นมีลักษณะครบถ้วนในเรื่องที่กล่าวมาแล้วนี้ มีจำนวน
ค่อนข้างมาก จึงควรที่ผู้จัดทำคู่มือการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นจะนำข้อมูลเหล่านี้มา
พิจารณา เพื่อปรับปรุงคู่มือการสอนในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะด้านการประเมินผลนั้น
อาจให้กรมเจ้าสังกัดและกรมวิชาการร่วมมือกันปรับปรุงแก้ไขได้

สำหรับด้านลักษณะของจุดสารประกอบการเรียนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ผู้บริหารและครูส่วนน้อยที่ไม่เห็นด้วยว่า
จุดสารประกอบการเรียนวิชาอาชีพของท้องถิ่นมีลักษณะครบถ้วนในเรื่องสอดคล้องกับ
สภาพและความต้องการของท้องถิ่นด้านอาชีพ เรื่องส่งเสริมความรู้ด้านการตลาดและ
สหกรณ์ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่ไม่เห็นด้วยว่าจุดสารประกอบการเรียนวิชา
อาชีพของท้องถิ่นมีลักษณะครบถ้วนในเรื่องที่กล่าวมาแล้วนี้ แม้จะเป็นส่วนน้อยแต่ก็มีจำนวน
ค่อนข้างมาก จึงควรที่ผู้จัดทำจุดสารประกอบการเรียนวิชาอาชีพของท้องถิ่นจะนำข้อมูล
เหล่านี้มาพิจารณา โดยเฉพาะในเรื่องของความสมบูรณ์ครบถ้วนของเนื้อหาวิชาใน
จุดสารประกอบการเรียนวิชาอาชีพของท้องถิ่น มีผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ที่ไม่เห็นด้วยว่า
เนื้อหามีความสมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งความคิดเห็นนี้ตรงกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า ผู้บริหาร
และครูส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นขาดรายละเอียดของเนื้อหา
ทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ ดังนั้นเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ผู้จัดทำควร
ปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

๓. เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตการศึกษา ๑๐

๓.๑ เกี่ยวกับความพอเพียงของสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียน
การสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและ
ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่ามีใช้แต่ไม่เพียงพอ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัย
ของสำนักงานศึกษาธิการเขต ๕ (๒๕๒๔ : ๖ - ๑๓) ในด้านสื่อการเรียนพบว่า
ยังมีคู่มือครูไม่พอเพียง และขาดอุปกรณ์การสอนในสายวิชาการงานและอาชีพ การที่
ครูมีสื่อการสอนใช้ยังไม่พอเพียง อาจจะมีสาเหตุมาจากหน่วยศึกษานิเทศก์ผลิตสื่อการสอน
ให้ครูน้อย และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ไม่ค่อยผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง ดังผลการวิจัย

ของ กนกรัตน์ ชาญกว้าง (๒๔๒๓ : ๑๔๐ - ๑๕๐) ที่พบว่า หน่วยศึกษานิเทศก์ยัดยัด
 สื่อการเรียนให้โรงเรียนใช้ในเกณฑ์น้อย การยัดยัดสื่อการเรียนของโรงเรียนปฏิบัติอยู่
 ในเกณฑ์น้อย และชุมชนให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนอยู่ในเกณฑ์น้อย
 ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครูมีสื่อการสอนไม่พอเพียงอาจเนื่องมาจากส่วนกลาง อาทิ
 กรมวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา จัดส่งสื่อการสอนโดยเฉพาะ หลักสูตร
 คู่มือการสอน ไปได้ให้โรงเรียนจำนวนน้อย เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด จึงจัดส่งให้เพียง
 โรงเรียนละ ๑ - ๒ ชุด ในขณะที่เดียวกันโรงเรียนได้รับสื่อการสอนแล้ว ส่วนใหญ่จะเก็บ
 ไว้ที่ฝ่ายวิชาการ ครูไม่มีโอกาสทราบเลยว่า โรงเรียนมีสื่อการสอนประเภทใดบ้าง
 การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ ผู้บริหารควรมอบสื่อการสอนให้แก่หัวหน้าหมวดแต่ละวิชา เพื่อนำ
 ไปแจกจ่ายให้ครูในหมวดได้ใช้หมุนเวียนกัน สื่อการสอนที่กรมวิชาการแจกให้โรงเรียน
 ส่วนใหญ่จะมอบให้องค์การการค้าของคุรุสภาจัดพิมพ์จำหน่ายด้วย ดังนั้นโรงเรียนสามารถจัด
 ซื้อเข้าห้องสมุด เพื่อให้ครูมีสื่อการสอนใช้เพิ่มขึ้นได้

๓.๒ เกี่ยวกับการศึกษาสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษา
 ศึกษาตอนต้น ก่อนเข้าสอนของครู ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ มีความ
 คิดเห็นว่า ศึกษาก่อนเข้าสอนเป็นบางครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการเรียนการสอน
 วิชาอาชีพ มีสื่อการสอนหลายประเภทให้ครูได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรม
 ในกรณีที่ครูเห็นว่า เนื้อหาที่จะสอนไม่จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น และ
 ควรใช้สื่อการสอนประเภทอื่นที่เหมาะสมกว่า ครูก็ไม่จำเป็นต้องศึกษาสื่อการสอนวิชา
 อาชีพของท้องถิ่นก่อนเข้าสอนทุกครั้ง

๓.๓ เกี่ยวกับลักษณะการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษา
 ศึกษาตอนต้น ของครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า
 ใช้เฉพาะบางบทบาทหัวข้อและค้นคว้าจากหนังสืออื่นประกอบ ที่เป็นเช่นนี้ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า
 ไม่มีสื่อการสอนใดจะสมบูรณ์ครบถ้วนในตัวเอง ครูผู้สอนจำเป็นต้องเลือกใช้สื่อการสอน
 หลายประเภท เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

๓.๔ เกี่ยวกับหน่วยงานหรือบุคคลที่จัดทำสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการ
 เรียนการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ผล
 การวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า กรมวิชาการ เป็นหน่วยงานที่จัดทำ

สื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด และสำนักพิมพ์เอกชนเป็นหน่วยงานที่จัดทำสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อการสอนประเภทสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ กรมวิชาการเป็นหน่วยงานกลางที่จัดทำขึ้นให้โรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ใช้ โดยเฉพาะ หลักสูตร คู่มือการสอน และแผนการสอน ส่วนสื่อการสอนที่สำนักพิมพ์เอกชนเป็นผู้จัดทำและกระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้มีน้อยกว่า โดยเฉพาะกลุ่มวิชาอาชีพ กระทรวงศึกษาธิการยังไม่เปิดโอกาสให้เอกชนจัดทำสื่อการสอนประเภทคู่มือการสอน หรือหนังสือเรียน ดังนั้น สื่อการสอนของสำนักพิมพ์เอกชนที่ครูผู้สอนใช้ส่วนใหญ่จะเป็นพวกวารสารและนิตยสารต่าง ๆ ซึ่งครูผู้สอนจะมีโอกาสใช้น้อยกว่าสื่อการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๔ เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า คู่มือการสอนเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด และแผนการสอนเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้น้อยที่สุด แต่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้มากที่สุด และจุดสารประกอบการเรียนเป็นสื่อการสอนที่ครูผู้สอนใช้น้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ทั้งคู่มือการสอนและหลักสูตรต่างก็มีความสำคัญเหมือนกัน คู่มือการสอนมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูผู้สอนมากที่สุด เพราะจะทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ วิธีการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะ ความรู้สำหรับครู หนังสืออ้างอิงอาา ซึ่งถือเป็นแนวทางสำหรับครูในอันที่จะนำไปจัดให้นักเรียนปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๒๔ ก : ๑๒) ส่วนหลักสูตรมีความสำคัญในฐานะเป็นแม่บทในการจัดการศึกษา ก่อนที่ครูจะสอนวิชาใด ก็ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตรวิชานั้นเสียก่อน ไม่ว่าจะเป็นจุดประสงค์ของวิชา เนื้อหาวิชา จำนวนหน่วยการเรียนและคาบเวลา เพื่อครูจะได้วางแผนการเรียนการสอนได้พอดีกับเวลาที่มีในแต่ละภาคเรียน จึงนับได้ว่าทั้งหลักสูตรและคู่มือการสอนต่างก็มีความสำคัญทั้งคู่ ส่วนแผนการสอนนั้น มีลักษณะใกล้เคียงกับคู่มือการสอน ถ้าครูใช้คู่มือการสอนแล้ว อาจไม่จำเป็นต้องใช้แผนการสอนก็สามารถจัดการเรียนการสอนได้ ส่วนจุดสารประกอบการเรียนมีลักษณะเป็นหนังสือสำหรับครูค้นคว้าหาความรู้ประกอบการสอน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอน ครูย่อมจะไม่หยิบหนังสือเล่มใดเล่มหนึ่ง แต่จะค้นคว้าจากหนังสือหลาย ๆ เล่มประกอบกัน เพื่อให้ครูเกิดความรู้กว้างขวางมากที่สุด

๑.๖ เกี่ยวกับการปฏิบัติของครูผู้สอนในการสอนโดยใช้สื่อการสอนวิชา
 อาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ผลการวิจัยพบว่า
 ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครูอธิบายประกอบการซักถามในสื่อการสอน
 มากที่สุด และให้นักเรียนอ่านร่วมกันในชั่วโมงเรียนน้อยที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เพราะ การ
 เรียนการสอนวิชาอาชีพมุ่งจะปลูกฝังให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการทำงาน ดังนั้น ในการจัด
 การเรียนการสอนจึงต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และฝึกฝนทำอยู่เป็นประจำ จนเกิด
 ความรู้ความเข้าใจ สามารถทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนส่วนใหญ่จึง
 เน้นภาคปฏิบัติ สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนในกรณี
 ที่ผู้เรียนต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมก่อนออกไปฝึกงานกับผู้ปกครองหรือสถานประกอบ
 อาชีพอิสระ หรือศึกษาอ่วงหน้าก่อนเข้าห้องเรียน เมื่อไม่เข้าใจในเรื่องใดก็ขอให้ครู
 อธิบายเพิ่มเติมได้ ส่วนการนำสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นมาให้นักเรียนอ่านใน
 ชั่วโมงเรียนเป็นสิ่งที่ครูไม่ควรกระทำ เพราะมีจุดประสงค์ของการจัดทำสื่อการสอนวิชา
 อาชีพของท้องถิ่น ซึ่งเน้นที่การปฏิบัติงานของนักเรียนมากกว่าการเรียนรู้ภาคทฤษฎี
 เพียงอย่างเดียว

๑.๗ เกี่ยวกับบุคคลที่ครูขอความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาในการใช้
 สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ผลการ
 วิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ
 เป็นบุคคลที่ครูขอความช่วยเหลือมากที่สุด และศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่ครูขอความช่วยเหลือ
 น้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพนับเป็นผู้บริหารในระดับที่
 ใกล้ชิดครูมากที่สุด โอกาสที่ครูจะปรึกษาหารือเมื่อครูประสบปัญหาในการเรียนการสอนย่อม
 มีมากกว่าผู้บริหารระดับสูง และเป็นหน้าที่ของหัวหน้าหมวดโดยตรงที่จะให้คำปรึกษาแก่ครู
 ส่วนศึกษานิเทศก์ แม้จะมีหน้าที่ให้คำปรึกษาคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนการสอนแก่ครูโดย
 ตรง แต่เนื่องจากขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์มีมาก ในขณะที่อัตรา
 กำลังมีน้อย จากงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ วรดพงษ์ (๒๕๒๑ : ฉ) พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการ
 การปฏิบัติของศึกษานิเทศก์ที่สำคัญได้แก่ ปัญหาจำนวนศึกษานิเทศก์ต่อครูต่อโรงเรียนไม่ได้
 สักส่วนกัน งบประมาณมีน้อย อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการนิเทศการศึกษามีไม่พอ
 หน้าที่ของศึกษานิเทศก์กำหนดไว้กว้างยากต่อการปฏิบัติ ค้ำยเหตุนี้โอกาสที่ศึกษานิเทศก์

จะได้พบครูจึงมีน้อย ครูจึงไม่มีโอกาสปรึกษาศึกษานิเทศก์เมื่อประสบปัญหาในการสอน

๓.๒ เกี่ยวกับการปฏิบัติของครูเมื่อพบเห็นข้อบกพร่องในสื่อการสอน วิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ครูแจ้งหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมากที่สุด และวางแผนน้อยที่สุด ดังได้กล่าวแล้วว่า หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับครูมาก โอกาสที่ครูจะปรึกษาหารือหัวหน้าหมวดจึงมีมากกว่าบุคคลอื่น ในการจัดทำสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นหรือการจัดทำสื่อการสอนวิชาใดก็ตาม ผู้จัดทำจะทราบถึงข้อบกพร่องของสื่อการสอนได้ก็ต่อเมื่อนำสื่อการสอนเหล่านั้น ไปใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้น บุคคลสำคัญที่จะให้ข้อมูลแก่ผู้จัดทำในการปรับปรุงสื่อการสอนได้อย่างดีคือครูผู้สอน ถ้าครูผู้สอนวางแผน ไม่แจ้งให้ผู้จัดทำทราบถึงข้อบกพร่องในสื่อการสอน โอกาสที่จะปรับปรุงแก้ไขในจุดที่บกพร่องก็มีน้อยลง และข้อบกพร่องนี้อาจมีผลกระทบต่อการเรียนการสอนครบเท่าที่ครูอีกหลายคนยังต้องใช้สื่อการสอนนั้นอยู่

๔. เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเรื่องได้รับสื่อการสอนล่าช้า ได้รับสื่อการสอนไม่ครบถ้วน และได้รับสื่อการสอนไม่เพียงพอกับความ ต้องการ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานศึกษาธิการเขต ๔ (๒๕๒๔ : ๒ - ๑๓) ที่สรุปว่า คำนสื่อการเรียนพบว่า ยังมีคู่มือครูไม่พอเพียง และขาดอุปกรณ์การสอนในสายวิชาการงานและอาชีพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมวิชาการ (๒๕๒๔ : ๔ - ๑๑) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบ คือ โรงเรียนขาดเอกสารหลักสูตรและคู่มือต่างๆ ที่ใช้ประกอบการสอนวิชาอาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภณ โสมติ (๒๕๒๖ : บทคัดย่อ) ที่สรุปว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนประสบปัญหาอยู่ในระดับมากในเรื่องสื่อการเรียนและเรื่องการจัดแผนการเรียน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นในการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ คือ ผู้บริหารควรทำหน้าที่ถึงสำนักงานศึกษาธิการเขต ๑๐ หรือกรมวิชาการ เพื่อขอสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในรายวิชาที่ยังไม่ได้รับ และโรงเรียนควรวางแผนไว้ล่วงหน้าว่า ในแต่ละภาคเรียนจะเปิดสอน

วิชาอาชีพของท้องถิ่นวิชาไคบัง แล้วแจ้งให้สำนักงานศึกษาธิการ เขต ๑๐ หรือ กรมวิชาการทราบ เพื่อจะได้จัดส่งสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นที่โรงเรียนต้องการ ไปให้ล่วงหน้า เพราะจากผลการวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่า โรงเรียนบางโรงเรียนก็มีปัญหา คือ ได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นในรายวิชาที่โรงเรียนไม่ประสงค์สอนทำให้เกิดการสูญเปล่า

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ โดยส่วนรวมปรากฏว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ยกเว้นในเรื่อง ไม่ได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นล่าช้า และได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นไม่เพียงพอกับความต้องการ ผู้บริหารและครู มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑ และที่ระดับ .๐๕ ในเรื่องได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นไม่ครบถ้วนตรงตามรายวิชาที่โรงเรียนเปิดสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นแล้วเก็บไว้ที่ฝ่ายวิชาการ ไม่ได้แจกให้ครู ครูจึงรู้สึกมีปัญหามากในเรื่องนี้ ขณะเดียวกันโรงเรียนอาจจะไม่แจ้งให้สำนักงานศึกษาธิการ เขต ๑๐ ทราบว่าโรงเรียนเปิดสอนรายวิชาอาชีพของท้องถิ่นวิชาไคบัง ทางเขตจึงไม่จัดส่งสื่อการสอนไปให้ และเขตอาจไม่ได้ติดตามผลว่าโรงเรียนใดยังไม่ได้รับสื่อการสอนครบถ้วนทุกรายวิชาที่เปิดสอน จึงมีโรงเรียนบางโรงเรียนยังไม่ได้รับ

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเรื่องขาดแคลนอุปกรณ์เกี่ยวกับการทดสอบนอกเหนือจากการสังเกตและการตรวจงาน ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาน้อย แต่ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหามาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การเรียนการสอนวิชาอาชีพนั้น เน้นที่การปฏิบัติงานของผู้เรียนและผลงานที่ผู้เรียนทำสำเร็จแล้วมากกว่าความรู้ด้านทฤษฎี จึงเห็นว่า มีปัญหาน้อย แต่ครูผู้สอนเป็นผู้ทดสอบและประเมินผลผู้เรียนโดยตรง ซึ่งต้องประเมินผลผู้เรียนทั้งความรู้ในด้านทฤษฎีและความรู้ในการปฏิบัติงาน ครูต้องเป็นผู้ออกข้อทดสอบความรู้ด้านทฤษฎีโดยตรงจึงเห็นว่า มีปัญหา มาก เรื่องนี้กรมวิชาการ (๒๕๒๔ ค : ๕๒) ได้เสนอว่า หากจะช่วยแบ่งเบาภาระครู ในการออกข้อทดสอบ ก็สามารถทำได้โดยให้กลุ่มโรงเรียนร่วมกันจัดทำ ซึ่งจะทำให้เกิดการ

รวมความคิด รวมแรง ทำให้ได้เครื่องมือนวัตกรรม มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ในเขตการศึกษา ๑๐

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ ดังนี้

๑. สำนักงานศึกษาธิการเขต ๑๐ ควรวิจัยติดตามผลการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา ๑๐ แต่ละรายวิชา เพื่อจะได้ทราบรายละเอียดว่า ครูมีปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นในเรื่องใดบ้าง และนำผลที่ได้มาปรับปรุงสื่อการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ครูส่วนใหญ่มีปัญหาคือ สื่อการสอนมีเนื้อหาละเอียดเกินไป ทำให้ครูไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติตามได้ จึงใคร่เสนอแนะให้ปรับปรุงเนื้อหาให้มีรายละเอียดมากกว่านี้

๒. สำนักงานศึกษาธิการเขต ๑๐ ควรติดตามผลโรงเรียนในเขตว่าได้รับสื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นที่จัดส่งไปให้ครบถ้วนหรือไม่ และโรงเรียนมีความต้องการสื่อการสอนรายวิชาใดเพิ่มเติม ก็ขอให้แจ้งให้ทราบ เพื่อจะได้จัดส่งเพิ่มเติมให้เพียงพอ กับความต้องการของโรงเรียน ทั้งนี้อาจจำเป็นต้องเพิ่มงบประมาณในการจัดพิมพ์ให้มากขึ้น

๓. จากการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด ผู้บริหารและครูเสนอแนะว่า งบประมาณเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพสาขาค่าง ๆ หากจะรอต้งงบประมาณจากส่วนกลางเพียงแห่งเดียวคงไม่เพียงพอ ดังนั้น โรงเรียนต้องพยายามขอความช่วยเหลือจากท้องถิ่น หรือหารายได้ที่ไม่รบกวนนักเรียนและผู้ปกครองจนเกินไป เพื่อนำมาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น การจัดทำหน่วยผลิตของนักเรียน การขอบริจาคจากหน่วยงานหรือบุคคลในชุมชนเป็นต้น อนึ่ง ในกรณีที่โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน อาจแก้ปัญหาโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ให้นักเรียนในกลุ่มมีโอกาสเห็นการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติ หลังจากนั้นให้นักเรียนหาโอกาสมาฝึกปฏิบัตินอกชั่วโมงเรียน เพื่อหมุนเวียนให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสใช้วัสดุอุปกรณ์

๔. ปัญหาที่โรงเรียนหลายแห่งประสบคือ ครูที่สอนวิชาอาชีพไม่ได้ศึกษาทางด้านวิชาอาชีพมาโดยตรง การที่จะขอเพิ่มอัตราครูในสาขาวิชาอาชีพอาจทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีงบประมาณ วิธีหนึ่งที่จะช่วยแบ่งเบาปัญหานี้ได้คือ ส่งครูที่สอนวิชาอาชีพไปเข้ารับการอบรมทางด้านวิชาอาชีพบ้างเป็นครั้งคราว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้กับครู หรือโรงเรียนอาจเชิญวิทยากรทางสาขาอาชีพมาให้การอบรมหรือสาธิตการสอนให้กับครูเกี่ยวกับวิชาอาชีพบ้างตามโอกาสอันควร ด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ในจังหวัด เป็นต้น

๕. โรงเรียนควรจัดแหล่งบริการสื่อการสอนขึ้นในโรงเรียน โดยรวบรวมสื่อการสอนหลาย ๆ ประเภทไว้ให้บริการแก่ครูในหมวดวิชาต่าง ๆ จัดให้มีครูคอยดูแลให้คำแนะนำแก่ครูในการใช้สื่อการสอนแต่ละประเภท ผู้บริหารควรสนับสนุนครูในการผลิตสื่อการสอนโดยจัดสรรงบประมาณให้

๖. ควรสำรวจสถานฝึกอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น และขอความร่วมมือจากสถานฝึกอาชีพนั้นให้นักเรียนเข้าไปฝึกงาน เพื่อแบ่งเบาปัญหาเรื่องโรงเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ทั้งนี้ ทางจังหวัดควรสำรวจและประกาศรายชื่อแหล่งวิทยากรและสถานประกอบการที่โรงเรียนจะส่งนักเรียนไปฝึกงานได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยส่วนรวม ไม่ได้ศึกษาการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นสาขาใดสาขาหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น ควรศึกษาการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพของท้องถิ่นโดยเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่ง และขยายระดับไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และหากขยายพื้นที่ไปทำวิจัยในเขตการศึกษาอื่นด้วย ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น

๒. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร วิชาอาชีพของท้องถิ่นควบคู่ไปกับการใช้สื่อการสอน เพื่อจะได้ทราบแนวทางในการนำหลักสูตร ไปใช้ให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และจะได้ทราบแนวทางจัดทำสื่อการสอนให้สนองความต้องการของท้องถิ่นให้มากที่สุด